

A ט"ו

Intro

Today we will Be"H learn ט"ו of בבא קמא.
Some of the topics we will learn about include:

תמין ומועדין

The Mishnah describes when an animal is a תם, and pays only

חצי נזק, half of the damages;
OR when it is a מועד, and pays
נזק שלם, full damages;

שור המועד ברשות הניזק

The Gemara brings a מחלוקת whether a תם that damages in the victim's property is fully liable.

בני תרבות

The Mishnah discusses certain wild animals that can be domesticated, and are therefore considered a תם; and some that cannot be domesticated, and are therefore always a מועד.

A

תמין ומועדין

מועד תם
נזק שלם חצי נזק

שור המועד
ברשות הניזק

בני תרבות

B ברדלס

The Gemara identifies this animal.

ארי דורס וטורף

The Gemara discusses different methods how a lion kills and eats its prey, and whether they are usual, and therefore considered שן, or unusual, and therefore a form of קרן.

חזקיהו המלך

The Gemara discusses several ways that חזקיהו was honored after his death.

B

ברדלס

ארי דורס
וטורף

חזקיהו המלך

1 Zugt di Mishnah
 חמשה תמין וחמשה מועדין
 There are five damages of a תם, where the owner pays only חצי נזק, half the damages, and five of מועד, where the owner pays שלם, full damages:

The Gemara explains the Mishnah primarily in two ways; the first being שמואל's understanding:

1.
 The following are the five types of תם:
 הבהמה אינה מועדת
 לא ליגח ולא לייגוף ולא לשוך ולא לרבוץ ולא לבעוט
 Animals are considered תם regarding the five variations of קרן, deliberate damages, because it is unusual for them to gore, shove, bite, squat on something, or kick.

לא ליגח ולא לייגוף ולא לשוך ולא לרבוץ ולא לבעוט
 Animals are considered תם regarding these 5 variations of קרן, because it is unusual for them to do so.
 Therefore, we must say that this phrase follows the opinion of the רבנן that משונה קרן בחצר הניזק
 חצי נזק הוא דמשלם
 For חצי נזק, even ברשות הניזק, a תם pays only חצי נזק.

2 The Mishnah continues with the following five types of מועד:

1.
 השן מועדת לאכול את הראוי לה
 It is usual for an animal to eat its customary food;

2.
 הרגל מועדת לשבור בדרך הילוכה
 It is usual for an animal to damage in the course of its walking;

3.
 ושור המועד
 A תם that was warned three times about the above-mentioned five types of קרן;

4.
 ושור המזיק ברשות הניזק
 This phrase follows the opinion of רבי טרפון that משונה קרן בחצר הניזק
 נזק שלם הוא דמשלם
 For נזק שלם, even a תם pays שלם ברשות הניזק.

5.
 והאדם
 A person who damages is fully liable.

According to שמואל, indeed רישא רבנן
 וסיפא רבי טרפון
 =====

1 *מלך*
חמשה תמין וחמשה מועדין
 Five damages of a תם, where the owner pays **חצי נזק** half the damages
 Five damages of מועד, where the owner pays **נזק שלם** full damages

According to שמואל

תם - חצי נזק
הבהמה אינה מועדת
לא ליגח ולא לייגוף ולא לשוך ולא לרבוץ ולא לבעוט
 KICK SQUAT BITE SHOVE GORE
 ON SOMETHING
 Animals are considered תם regarding these 5 variations of קרן, because it is unusual for them to do so.

שמואל
ברשות הניזק
 This follows the opinion of the רבנן that משונה קרן בחצר הניזק
 חצי נזק הוא דמשלם

2 **מועד - נזק שלם**
השן מועדת לאכול את הראוי לה
 It is usual for an animal to eat its customary food
הרגל מועדת לשבור בדרך הילוכה
 It is usual for an animal to damage in the course of its walking
ושור המועד
 A תם that was warned three times about the above-mentioned five types of קרן
ושור המזיק ברשות הניזק
 This phrase follows the opinion of רבי טרפון that משונה קרן בחצר הניזק
 נזק שלם הוא דמשלם
 For נזק שלם, even a תם pays שלם ברשות הניזק
והאדם
 A person who damages is fully liable

שמואל
רישא רבנן - וסיפא רבי טרפון

3 2.
 כולה רבנא explains,
 כולה רבנא היא
 The entire Mishnah follows the opinion of the רבנא, and he offers an alternate reading:
 חמשה תמין וחמשה מועדין
 The חמשה תמין are, as before,
 הבהמה אינה מועדת
 לא ליגח ולא לליגוף ולא לשוך ולא לרבוץ ולא לבעוט
 And these five types of קרן
 ואם הועדו חמשתן מועדין
 The five מועדים refer to the five variations of תם, for which they become fully liable after they were warned three times;

The Mishnah then continues
 ושן ורגל מועדין מתחילתן
 וזהו שור המועד
 מועד שן ורגל are immediately מועד,
 ושור המזיק ברשות הניזק
 מחלוקת רבי טרפון ורבנן
 And the case of קרן in the ניזק's property is subject to the מחלוקת רבי טרפון ורבנן, as explained later in the Mishnah on דף כ"ד;

4 Additionally, the Mishnah continues:
 הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והנחש
 הרי אלו מועדין
 Wild animals, such as wolves, lions, bears and snakes, etc., are always מועד even regarding קרן, because they are wild animals whose nature is to damage.
 רבי אלעזר אומר
 בזמן שהן בני תרבות
 אינן מועדין
 If they are domesticated, they can be a תם;
 והנחש מועד לעולם
 However, snakes cannot be domesticated and are always מועד.
 =====

3 *According to רביא* **כולה רבנא היא**

תם - חצי נזק

הבהמה אינה מועדת
לא ליגח ולא לליגוף ולא לשוך ולא לרבוץ ולא לבעוט
 KICK SQUAT BITE SHOVE GORE
 ON SOMETHING

And these five types of קרן
אם הועדו חמשתן מועדין
The five מועדים refer to the five variations of תם, for which they become fully liable after they were warned three times

ושן ורגל מועדין מתחילתן
וזהו שור המועד
מועד שן ורגל are immediately מועד,

ושור המזיק ברשות הניזק
מחלוקת רבי טרפון ורבנן
And the case of קרן in the ניזק's property is subject to the מחלוקת רבי טרפון ורבנן, as explained later in the Mishnah on דף כ"ד

4 *The Mishnah continues...*

הזאב והארי והדוב והנמר
והברדלס והנחש
הרי אלו מועדין
רבי אלעזר אומר
בזמן שהן בני תרבות
אינן מועדין
If they are domesticated, they can be a תם
והנחש מועד לעולם

5 The Mishnah mentioned רביצה, squatting, as a form of קרן. The Gemara elaborates:
 לא שנו אלא פכין גדולים
 אבל פכין קטנים אורחיה הוא
 It is unusual for an animal to sit on large jugs, and so it is a form of קרן; but it is not unusual for it to sit on small jugs, and so this would be considered רגל.
 A second version of this Halachah:
 אפילו פכין קטנים
 נמי לאו אורחיה הוא
 It is unusual for an animal to sit on any jugs, and so רביצה is always a considered קרן.
 =====

5

The Mishnah mentioned רביצה - Squatting as a form of קרן

**לא שנו אלא פכין גדולים
 אבל פכין קטנים אורחיה הוא**

It is unusual for an animal to sit on large jugs, therefore it is considered a form of קרן but it is not unusual for it to sit on small jugs and it is considered רגל.

A Second Version **אפילו פכין קטנים
 נמי לאו אורחיה הוא**

It is unusual for an animal to sit on any jugs, therefore רביצה is always a considered קרן

6 After discussing various wild animals, the Gemara turns to a lion:
 אמר שמואל
 ארי ברה"ר
 דרס ואכל פטור
 If a lion attacked an animal in a public place and ate it while it was still alive, the owner is not liable, because כיון דאורחיה למידרס
 הוה ליה שן ברשות הרבים ופטור
 This is its usual manner of eating, and so it is considered שן which is only חייב ברשות הרבים, and פטור ברשות הרבים.
 טרף ואכל חייב
 If it first killed the animal, and only afterwards ate it, the owner is liable, because טרף לאו אורחיה הוא
 This is not its usual manner of eating, and so it is considered קרן, which is חייב ברשות הרבים.
 Rashi adds that he only pays נזק חצי, because regarding this it's a תם.
 Although the Mishnah said that an ארי is always a מועד?
 That is only if it is כוונתו להזיק, it wants to cause damage.
 But if it wants to eat, it's considered שן, and קרן is שן משונה, and regarding that it's a תם.

6

ארי למיאר
**ארי ברה"ר
 דרס ואכל פטור**

If a lion attacked an animal in a public place and ate it while it was still alive, the owner is not liable

**כיון דאורחיה למידרס
 הוה ליה שן ברשות הרבים ופטור**

This is its usual manner of eating and so it is considered שן which is only חייב ברשות הרבים, and פטור ברשות הרבים

טרף ואכל חייב
טרף ואכל חייב

If it first killed the animal, and then ate it, the owner is liable, because

טרף לאו אורחיה הוא

This is not its usual manner of eating, and so it is considered קרן, which is חייב ברשות הרבים

7 The Gemara also explains that the above that
 דרס ואכל
 אורחיה
 And
 טרף ואכל
 לאו אורחיה
 Is only where it eats it right away; but
 חיה שנכנסה לחצר הניזק
 טרפה בהמה להניח
 משלם נזק שלם
 If it killed an animal and did NOT eat it, but rather stored
 it for later, this is not unusual, and the owner is fully liable
 as שן.
 =====

7

דרס ואכל **טרף ואכל**
אורחיה **לאו אורחיה**

Is only if it eats it right away

חיה שנכנסה לחצר הניזק
טרפה בהמה להניח
משלם נזק שלם

*If it killed an animal and did NOT eat it,
 but rather stored it for later, this is not unusual,
 and the owner is fully liable as שן.*

8 Zug di Mishnah
 מה בין תם למועד
 אלא שהתם משלם חצי נזק מוגופו
 ומועד משלם נזק שלם מן העלייה
 If one's ox gores;
 For the first and second occurrences he is only liable for
 half the damages;
 AND the payment cannot exceed the value of the
 damaging ox.
 Rashi on ע"א ט"ו דף explains, because the Pasuk of תם
 states
 ומכרו את השור החי
 וחצו את כספו
 We sell the damaging ox and collect half its worth.
 ואם אינו שוה חצי נזק
 מפסיד הניזק
 If the damaging ox is worth less than half the damages, it's
 the damaged party's loss.
 However,
 ומועד משלם נזק שלם מן העלייה
 After three occurrences, he is liable for the full damages,
 regardless of its value.
 Rashi here explains, because the Pasuk of מועד states
 ישלם שור תחת השור
 The owner must compensate for the damaged ox; and the
 Pasuk does not mention the damaging ox at all.
 =====

8

מה בין תם למועד

מועד **תם**
משלם נזק שלם **משלם חצי נזק**
מן העלייה **מגופו**

*After three occurrences,
 he is liable for the full
 damages, regardless of
 its value.*

**ישלם שור תחת
 השור**

*The owner must compensate
 for the damaged ox; and
 the Pasuk does not mention
 the damaging ox at all.*

*For the first and second
 occurrences he is only liable
 for half the damages;
 AND the payment cannot
 exceed the value of the
 damaging ox.*

**ובכרו את השור הזוי
 וחצו את כספו**

*We sell the damaging ox
 and collect half its worth.
 If the damaging ox is worth
 less than half the damages,
 it's the damaged party's loss.*

9 The Gemara explains that the expression מן העלייה refers to מעולה שבנכסיו. He must pay from his choice properties. This expression is similarly found in the Pasuk וישכב חזקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד דוד was buried in the choicest graves, next to דוד ושלמה.

9 "מן העלייה" refers to מעולה שבנכסיו. He must pay from his choice properties. This expression is similarly found in the Pasuk וישכב חזקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד was buried in the choicest graves, next to דוד ושלמה.

10 The Gemara now digresses to discuss חזקיהו's burial: The Pasuk says וכבוד עשו לו במוותו. He was honored in his death. The Gemara offers three interpretations: 1. הושיבו ישיבה על קברו. A Yeshiva was established by his grave. The Gemara brings a מחלוקת whether this was done שלשה, שבעה, שלשים For 3, 7, or 30 days; 2. יצאו לפניו שלשים ושה אלף חלוצי כתף. He was escorted by 36,000 men who ripped their garments, exposing their shoulders. 3. הניחו ס"ת על מטתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה. A ספר תורה was placed on his bier, and it was announced: "He fulfilled all that is written here."

10 Discussion of חזקיהו's burial... וכבוד עשו לו במוותו. He was honored in his death. יצאו לפניו שלשים ושה אלף חלוצי כתף. He was escorted by 36,000 men who ripped their garments, exposing their shoulders. הושיבו ישיבה על קברו. A Yeshiva was established by his grave. The Gemara brings a מחלוקת whether this was done for 3, 7, or 30 days; הניחו ס"ת על מטתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה. A ספר תורה was placed on his bier, and it was announced: "He fulfilled all that is written here."

11 The Gemara brings several opinions how this differs from the honor accorded to ordinary scholars:

האידינא
אפוקי מפקינן
אנוחי לא מנחינן
We bring a ספר תורה to but do not place it on the bier.
Alternately,
אנוחי נמי מנחינן
קיים לא אמרינן
We even place it on the bier, but we do not make the announcement.
Alternately,
אפילו קיים אמרינן
לימד לא אמרינן
We even announce that he fulfilled its words, but we do not announce that he taught it.

The Gemara asks that this seems to imply that לימוד, learning, is greater than מעשה, fulfilling the Mitzvos. However, we've learned;
גדול למוד תורה
שהלמוד מביא לידי מעשה
The greatness of Torah study is in that it leads to proper fulfillment of the מצוות? This indicates that מעשה is greater than לימוד?
The Gemara answers
הא למיגמר
הא לגמורי
Fulfilling the commandments is greater than studying; but, teaching is even greater.

12 The Gemara concludes the Perek by expounding a Pasuk referenced earlier regarding שן ורגל:

אשריכם זורעי על כל מים
משלחי רגל השור והחמור
Fortunate are those who sow by the water;
אין זריעה אלא צדקה
אין מים אלא תורה
This refers to charitable acts and Torah study;
כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים
זוכה לנחלת שני שבטים
One who engages in both of these endeavors merits the spiritual inheritance of two tribes:
כילה כיוסף
He merits a canopy, which symbolizes honor, like יוסף, who is referred to as a שור. And
בינה כיששכר
He merits understanding like יששכר, who is referred to as a חמור.

הדרן עלך ארבעה אבות
We have B'h completed the first Perek of בבא קמא, and will begin the second Perek, כיצד הרגל, in the next Shiur בע"ה.

11 This differed from the honor accorded ordinary scholars

אפילו קיים אמרינן לימד לא אמרינן We even announce that he fulfilled its words, but we do not announce that he taught it.	אנוחי נמי מנחינן קיים לא אמרינן We even place it on the bier, but we do not make the announcement	האידינא אפוקי מפקינן אנוחי לא מנחינן We bring a ספר תורה to but do not place it on the bier.
--	---	---

This seems to imply that לימוד, learning, is greater than מעשה, fulfilling the Mitzvos

גדול למוד תורה
שהלמוד מביא לידי מעשה

This indicates that מעשה is greater than לימוד

הא למיגמר - הא לגמורי

Fulfilling the commandments is greater than studying; but, teaching is even greater.

12 The Gemara concludes the Perek by expounding a Pasuk referenced earlier regarding שן ורגל:

אשריכם זורעי על כל מים
משלחי רגל השור והחמור
Fortunate are those who sow by the water;
אין זריעה אלא צדקה - אין מים אלא תורה

כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים
זוכה לנחלת שני שבטים

One who engages in both of these endeavors merits the spiritual inheritance of two tribes:

בינה כיששכר He merits understanding like יוסף, who is referred to as a חמור.	כילה כיוסף He merits a canopy, which symbolizes honor, like יוסף, who is referred to as a שור.
---	---

הדרן עלך ארבעה אבות